Ч. 98 (13.643). Львів, середа 18. квітня 1934. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На Жіночий Конґрес!

УКРАЇНСЬКА ЖІНКО!

У велику хвилину — в пятьдесятліття Твоїх орґанізованих змагань — звертаємося до Тебе, деб не жила Ти й кличемо Тебе на Велике Свято!

Тебе, громадянко Західніх Українських Земель: Галичини, Волині, Полісся, Буковини, Бесарабії й Підкарпаття, що в незвичайно важких умовинах крок за кроком розбудовуєш національне життя.

Тебе, страднице-емігрантко, що мусіла кинути Батьківщину, яка крівавиться під російсько-більшовицькою кормигою та серед злиднів і холоду чужини не тратиш віри в Перемогу, готуючись до неї працею й орґанізацією.

Тебе, Українко Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилії й Арґентини, що навіть як горожанка далеких багатих країн, не забуваєш за Рідний Край та передаєш своїм дітям любов до нього й тугу за ним.

І Тебе, Українко Зеленого Клину, яка на Далекому Сході свідчиш про снагу й стихійну експансію Нації.

Тільки Тебе, мученице, жінко Великої України, не буде між нами. Перед Твоїм горем і силою духа ми клонимо голови в глибокій пошані.

У Станиславові, де тому 50 літ із почину Наталії Кобринської, піонірки українського жіночого руху, основано перше українське жіноче товариство, відбудеться в днях 23—27. червня 1934 р. Український Жіночий Конґрес.

Скликуємо його не тільки для перегляду пройденого шляху 50-літньої праці та для пошанування тих, які його промостили: наради Конґресу охоплять усі ділянки громадської праці та зясують відношення українського жіноцтва до всіх важливих питань національного життя.

Конґрес вкаже українській жінці її ролю в змаганнях Нації. Він освідомить вам нашу велику відповідальність перед Народом, як громадянок і матерей нових українських поколінь. А разом із цим він пригадає цілому громадянству, що для виповнення своїх великих завдань українська жінка мусить користуватися серед власного суспільства повною рівноправністю на всіх ділянках життя та впливом на його формування.

У відповідальний час великого народнього лихоліття ми кинемо гасла непохитної віри в невмирущі сили Нації. Серед трагічного поділу національного орґанізму кількома кордонами, ми, українські жінки, дамо приклад підпорядкування всіх розбіжностей наших думок та інтересів вимогам Найвищого Національного Ідеалу.

Український Жіночий Конґрес буде мірилом національної свідомости, громадянської зрілости й орґанізованости українського жіноцтва.

У глибокому переконанні, що задумане діло випаде якнайкраще, кличемо все зорґанізоване українське жіноцтво до участі в Конґресі.

ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО КОНҐРЕСУ:

Почесні члени Союзу Українок:

Марія Білецька, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Софія Русова, Ґерміна Шухевичева.

Співосновниця першого українського жіночого Т-ва:

Іванна Остерман.

Співробітниці першого Жіночого Альманаху:

Климентина Попович-Боярська, Михайлина Рошкевич-Іванцева, Ольга Рошкевич-Озаркевичева, Сидора Навроцька-Палієва.

Президія Краєвого Т-ва „Союз Українок у Львові:

Мілена Рудницька, голова; Анна Палій, заст. голови; Ірина Лунева, секретарка; Марія Колтунюкова, скарбничка.

Діловий Комітет Українського Жіночого Конґресу:

Евгенія Макарушкова, голова; Марія Білякова, заст. голови; Олена Федак-Шепарович, секр.

Члени:

Ірина Бойковська, Евгенія Вербицька, Ірина Гурґулівна, Наталія Дорошенко, Олена Залізняк, Олена Кисілевська, Ольга Кміцикевичева, Олена Кульчицька, Ярослава Музикова, Софія Олесницька, Ірина Макух-Павликовська, Кекилія Паліїв, Марія Струтинська, Евгенія Храплива, Ольга Ціпановська.

Століття народин О. Юрія Федьковича.

Заклик черновецького Ювилейного Комітету до українського громадянства.

Цього року минає 100 літ як народився найбільший український поет Буковини Осип Юрій Федькович. Для гідного відсвяткування столітніх уродин цього великого українця за для увіковічнення Його памяти утворено осінню 1933 р. з відпоручників усіх українських культурних установ і організацій Чернівців Діловий Комітет для вшанування памяти О. Ю. Федьковича, що має за завдання:

1) Урядити свято столітніх уродин Поета дня 6. вересня 1934.

2) Заснувати і удержувати приватну Рідну Школу ім. О. Ю. Федьковича.

3) Здвигнути памятник Поетові в пятьдесятліття Його смерти 1938 р.

Діловий Комітет поробив уже потрібні заходи і приготування для осягнення наміченої цілі. Між іншим рішив Комітет видати 20.000 листівок з портретом Поета та призначив чистий дохід з тих листівок як і зі всіх інших уряджень, що їх буде переводити, для покриття в першій мірі видатків, получених із основанням та удержуванням Рідної Школи ім. О. Ю. Федьковича та здвигненням памятника.

Для виконання всіх цих завдань потрібує Комітет грошей.

У тій ціли звертається Комітет до всього українського громадянства з закликом, щоби українці доказали свою національну свідомість та громадянську зрілість, та кожний по своїм силам допомогли грошевими датками створити і удержувати намічений Фонд ім. О. Ю. Федьковича й увіковічнити тим память Поета.

Кожний українець складає цього року датки на Фонд ім. О. Ю. Федьковича та послуговується в переписці лише листівками з портретом Поета, що їх видав Комітет.

Гроші просимо пересилати на руки скарбника Комітету ім. О. Ю. Федьковича — п. Василя Руснака, адвоката в Чернівцях, вул. Стефан чель Маре ч. 2.

Чернівці, дня 2. квітня 1934.

Олександер Кунчанко, голова; **Евген Масікевич**, заст. голови; **Василь Руснак**, скарбник; **Михайло Атаманюк**, І. секретар; **Осип Горвацький**, II. секретар

Де тліє іскра нової пожежі?

Міркування англійського публіциста про воєнні можливости та ролю України.

Прага, дня 11. квітня 1934.

Нема майже дня, щоб европейська преса не принесла нових міркувань про можливости війни та пророцтв про її вибух. Можна мати враження ніби всі хочуть, щоб ми якнайскорше і як найбільше привикли до того слова, щоби воно стало у нас буденною річю, так, щоб ніхто у світі на випадок вибуху війни — серед безконечних нарад над розброєнням і серед патетичних декларацій про пацифізм — не був цією подією заскочений.

Кажуть, що коли про щось довго і багато говорять, то в цьому щось є на ділі. Нема сумніву, що ця правда має застосування до розмов на тему війни. На кожний випадок деякі міркування на цю тему заслугують на увагу, особливож на нашу увагу. До таких міркувань належить теж стаття, що її можна було недавно вичитати на сторінках англійського журналу „Найтінт Сенчери енд Афтер" („XIX вік і пізніше").

Деж тліє та іскра, що з неї може чи має спалахнути нова воєнна пожежа? Всі одноголосно погоджуються з тим, що першим джерелом майбутньої війни є совітсько-японське напруження; про це виразно писалось теж у недавній вступній статті „Діла", як про центральну світову проблему.

На думку англійського автора до війни між Совітами й Японією прийти **мусить**. Коли до неї прийде, цього ще нині напевно сказати не можна, алеж це радше станеться скорше, ніж пізніше. Всі дані промовляють за тим, що Японія дуже пильно готується до нападу на СССР. Величезний військовий буджет, створення самостійної Манджурії як операційної бази Японії, все те, що діється довкруги питання східньо-китайської залізниці, відкинення японцями совітської пропозиції купна цеї залізниці навіть за дуже низьку ціну, як також відкинення совітського предложення заключити зі СССР пакт ненападу — все те факти, які вказують на те, що Японія зовсім не бажає собі спірних питань зі Совітами вирішувати мирними засобами.

На думку англійського журналіста ситуація для Японії складається тепер дуже корисно. Сильна операційна база у Манджурії та у північних частинах Китаю, зріст японських впливів у Монголії, добре озброєна й воєнно вишколена армія — дають Японії великі можливости легкого опанування Владивостоку і східньої частини Сибіру аж по Байкал. Отже відкривають перед Японією легкий доступ до території СССР. Також і внутрішня ситуація СССР дуже сприятлива для Японії. „Правда, у Москві вміють говорити дуже гістерично й дуже по арогантськи, але кожний знає, що Совіти не змоглиб оборонитися перед японським наступом — каже англійський автор. Совітська армія не має ще потрібного досвіду, а що найважніше, більшовики потребують її дома, головнож **на Україні** й у північному Кавказі". СССР не може вислати на Далекий Схід потрібних до війни з Японією військових сил, **як що не хоче мати проти себе міліонів повстанців унутрі держави. І ті міліони, що ждуть на війну** і з окликами радости повитають кожну чужу інвазію, це ще грізніші для більшовиків вороги, ніж японці. Коли ще до того додати зовсім невпорядковані комунікаційні відносини і величезні недостачі у прохарчуванні армії, то легко й зовсім оправдано можна прийти до того переконання, що Совіти не можуть мати найменших виглядів на успіхи у війні з Японією. Можна напевне сказати, що і тепер повторилось би з усією точністю те, чого свідками були ми в часі російсько-японської війни, з тою лише ріжницею, що остаточний наслідок війни СССР з Японією був би для Совітів тепер

куди гірший, ніж колись для російської імперії був остаточний вислід російсько-японської війни, — тимбільше, що та війна не булаб лише виключно совітсько-японською війною.

Коли тільки вибухне совітсько-японська війна і японські війська нападуть на частину Сибіру — міркує англійський автор — і коли тільки прийдуть перші совітські невдачі, а вони прийти мусять, виступлять проти СССР недавно погоджені західні сусіди СССР, які використають знамениту нагоду, щоби коштом СССР вирівняти свої діференції. „Польща зречеться коридору, а в нагороду за те дістане частину території СССР і котрусь із балтійських пристаней. Таким чином Німеччина відзискає назад те, що втратила у світовій війні і то таким шляхом, який не зустріне ніякого спротиву з боку тих европейських держав, що стоять на сторожі постанов версайського договору: бож таке вирішення питання нічим не нарушить тих постанов". Англійський автор думає навіть, що Европа буде рада з такої розвязки, бо таким чином буде зліквідоване одно з питань, яке нині найбільше хвилює Европу. „Ідея такої розвязки не чужа нинішнім політичним колам Европи — і Москва про це вже давно добре знає". Коли Гітлер прийшов до влади і розгромив сильну німецьку комуністичну партію, Москва не турбувалася зовсім долею німецьких комуністів, але зате її тривожило питання, що тепер може дійти до порозуміння між Німеччиною і Польщею. Ось чому то Москва була така занепокоєна і поденервована, коли до такого пакту на ділі прийшло.

На випадок совітсько-японської війни Совітам грозить ще одна і то найбільша небезпека: **окупація України.** На думку англійського журналіста до такої окупації прийде рівночасно з першим японським напором на Сибір, і вона піде лекше ніж окупація з 1918 року. Їй допоможе — впевняє англієць — в цьому на цей раз само українське населення, яке вже так багато витерпіло під більшовицьким пануванням.

Малі надії можуть Совіти на випадок війни з Японією покладати на решту Европи, головно на Францію та Італію. Німецький похід на Схід Франція може тільки привітати, бо через те зменшиться німецька небезпека для Альзації та Льотарингії, а решта Европи, зокрема Італія, привітають цей похід знову тому, що в ньому виладується німецька енергія, що тепер загрожує і Австрії і Малій Антанті. Цікаво, що англійський журналіст не згадує в цій комбінації ні словечком про Англію, так, ніби воно само собою розуміється, що й Англія не малаб нічого проти такої розвязки східньо-европейської ситуації...

Кожному, хто читає такі міркування англійського журналіста, впадає в очі факт, що автор ніби забуває про одну дуже важну річ, а саме про совітські дипльоматичні „успіхи", якими так чваниться в останньому часі Літвінов. Якаж вартість тієї повної торби договорів, що їх на всі боки позаключували Совіти? Навіщож вони їх заключували, як не на те, щоби забезпечити своє положення в Европі і дістати вільну руку в майбутньому конфлікті на Далекому Сході? І на це питання відповідає англійський автор. Він каже: „Як гірка іронія нинішньої доби вражає кожного те, що Совіти — покидаючи крок за кроком всі свої революційні засади — і вживаючи метод старої, ними зненавидженої дипльоматії, опинилися у повені паперової „забезпеки"; потопають у пактах про ненапад, а проте їх ситуація чим далі, тим менше певна і війна загрожує їм з усіх боків". Все те, що сов. газети вважають великими дипльоматичними здобутками Літвінова, лиш ослаблює СССР. „Літвінов збирав свої успіхи на основі абстрактних понять і в часі, коли договори зґенералізувалися і розмножилися вже до того ступеня, що втратили всю свою вартість, — будував всю свою політику лиш на договорах, і хоча Літвінов є репрезентантом першої з історії людства комуністичної держави, всетаки є він старомодним дипльоматом і як старомодний дипльомат зробив з дипльоматії чисту гру в шахи. Він збирав і посував свої фігури сюди й туди, а Москві і совітській пресі наказував, як мають співати. Але коли прийде до конфлікту, то щойно тоді Літвінов переконається, що що іншого є безпека СССР, а що іншого гра в шахи".

Нам здається, що і Літвінов сам не думає, щоб вірить у свої успіхи чи там в усі ці договори. Пригадаймо лише собі, що він сказав, після звороту зі своєї „успішної подорожі до Америки і по Европі: „Доба пацифізму скінчилася і 1934 рік буде початком нової доби воєн і революцій". Чи дійсно джерелом цієї нової війни, так як думає англійський журналіст, буде СССР і чи Україна відіграє в ній таку важну ролю?

М-н.

Приїзд мін. Бенеша на Закарпаття.

„Українське Слово" повідомляє, що мін. Бенеш устійнив остаточно речинець свого приїзду на Закарпаття. В Ужгороді буде він 3. травня, в Мукачеві 4., в Берегові 5., в Хусті 6.

Польсько-кацапська конференція в Ужгороді.

Дня 30. березіля ц. р. відбулася в Ужгороді 2-годинна конференція між новим польським консулем і д-ром Жидовським, редактором москвофільської „Народної Газети" у Пряшеві. Обговорено справи політичні, девизарські й економічні. („Українське Слово").

Орґанізація ендецького зоольоґізму.

Розлом серед польської ендеції.

Поголоски, які кружляли від довшого часу про дисонанси в ендецькому таборі, виявляються постільки правдивими, що у Варшаві група ендеків — все люди молоді, які зрештою в партійній ерархії не займали поважних становищ — виступила з партії та оформилась в „Орґанізаційний комітет національно-радикального табору". Одночасно той новонароджений „Обуз народово-радикальни" (ОНР) оголошує програмову заяву в 10-ти точках. Ця заява, це кепське малпування німецького ґітлеризму: утотожнювання нації з державою та всебічна експанзія, яка має переродити націю та довести її до найбільшої великодержавницької могучости — коштом усіх інших народів, які найшлись у межах держави! В тому й найбільша „заковика": взоруючись на німецькому націонал-соціялізмі, ендецькі „радикали" (відмова від великої земельної власности, орієнтація на малі й середні господарства та підтримування дрібного ремесла — ось і цілий соціяльний „радикалізм") забули одну маленьку ріжницю між Німеччиною і Польщею: про відсоток ненімецького населення там і не польського тут...

Уже зараз у першій точці „програми" кажеться про „культурне і політичне обхоплення" всіх земель, „які збитою масою заселюють поляки та які остають під впливами польської цивілізації". У другій точці мова про „національний дух в армії", третя точка ставить точку над „і" антисемітизму і підозріло „рівнорядного" трактування „інородців" — не жидів:

У польській державі прилюдні права можуть мати лише ті, які є спадкоємцями польської цивілізації, або достойні стати її співтворцями (?! що це значить? — Прим. Ред.) Людносьць руска і бялоруска повинна мати повні громадянські права. Жид не може бути громадянином польської держави — і як довго ще замешкує польські землі, треба відноситись до нього, як лише приналежного до держави.

Четверта точка говорить про „національний господарський устрій", який мусить усунути нужду і визиск **польських** працюючих мас;

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. КВІТНЯ 1934.
(З конкурсу „Діла" під гаслом „Кожний може стати письменником.")

МИХАЙЛО АЛЕКСАНДРОВИЧ. 3)

КАМЕРА № 10.

Почався допит. Моєї оборони суддя не слухав. „Не розгаварівай бандіт, всьо равно пайдьош, ти бєлоґвардєєц, петлюровец на размен". Товаришки тратили терпець від надто довгого суду і вкінці жінка з отоманки, обнявши суддю, просила, щоб кинув справу і пішов з нею на прохід. — „Ну, да! Разпішісь!" — і подав мені „протокол" тільки з моїми ґенераліями до підпису. Накінець видав суддя присуд: „За контрреволюцію і бандітізм пайдьош на разстрел".

Повели мене до якоїсь почекальні, а звідси в товаристві сорока осіб спровадили до тюрми, кілька кільометрів за Камінцем Подільським.

Дня 21. I. 1921 р. попав я до „Камери ч. 10" тої тюрми. У маленькій кімнаті містилось 30 осіб. Не було тут ніодного стільця, ані ліжка, зрештою годі було навіть стояти, так було тісно. Впадала в очі отверта „парашка" посередині камери, з якої розходився страшний сморід. Треба було лежати поруч на долівці, хоч спати було годі, бо насікомі і „воші" так кусали, що аж міхурі на тілі набігали, а до того стогін і маячення хорих на тиф, які лежали поруч нас у куті хвилювали нас дуже. Тими хорими ніхто не опікувався, не давав їм помочі, тому інші заражувалися від них та скоро вмирали. Був навіть випадок, що один труп лежав у камері три дні, а тіло його розклалось так, що аж текло по долівці. Раз у день випускали нас до „убікації", тому сморід у камері був такий, що часто мусіли ми „їхати до риґи".

Склад „мешканців" камери був дуже ріжнородний, під оглядом звання, національности і полу. Одні були обвинувачені в контрреволюції і бандитизмі, 8-ох жидків у спекуляції. Над усіми нами „панували" три справжні бандити, які вславилися грабунками, мали відповідати тільки за бандитизм. Вони і тут у тюрмі плекали своє ремесло, — від усіх забирали харчі, папіроски тощо. Особливо знущалися над жидами; коли хто з них не викупився їм, тоді перевертали „парашку" і закладали йому на голову.

Командантом тюрми був страшний чоловік, з обличям злочинним і осоружнім. Він сам хвалився, що вирізав цілу буржуйську родину, за що попав на Сибір. У часі революції в нагороду за це заавансував на команданта. Часто знущався над своїми тюремниками, а у засобах не перебирав і видумував страшні муки. Найбільшою приємністю для нього була контроля камер. На знак трубки мусіли всі арештанти за три мінути вбратися і стати у ряд; якщо хто спізнився, або не був ще зовсім убраний, то дістав нагайки.

Допитували обвинувачених уночі, і боявся цього кожний, бо катуванням не було кінця. Якщо хто з арештованих не видавав спільників, яких вони хотіли, тоді кидали його до кімнати без вікон і воздуху, де всі стіни і долівка були вибиті корками. — І так з браку воздуху кожний млів і по хвилині діставав вибуху крови.

Серед такого окруження, у холоді й голоді, на знущаннях сходили нам дні за днями. Одні вмирали, другі байдужніли, треті очікували смерти як визволення, інші з розпуки божеволіли. Дуже мало було таких щасливців, що їх випускали на волю.

Хто виходив з тюрми, тому заздрили всі, а при прощанні з ним ділялися жалюгідні слова. Прощались з ним як з людиною, що йде на смерть.

Хоч яка була строга контроля і заказ, мали ми звязок з зовнішнім світом і довідувалися про стан справи і долю арештованих. На третім тижні нашого арештування прийшла вістка тайною дорогою, що всі ті, яких не звільнять до трьох тижнів, будуть засуджені на смерть. 21-го дня побуту в тюрмі випустили двох на волю. Тоді решта 16 осіб зрозуміла і відчула, що будемо страчені. Цей здогад потвердила мені у записці одна приятелька, що клопоталася моїм освобожденням. „Готовіться всі до оборони, засуд запав, стараюся виддобути вас". І з мого зажуреного обличчя та смутку відчули всі, що надходить близька смерть. Тому, коли двох щасливців виходило з тюрми на волю, решта попала майже у божевілля з розпуки. При прощанні мало не задушили тих вільних, слізми їх заливали і риданням не було кінця. Прощаючись кожний з нас передавав своїй родині або знайомим останні доручення і заповіт. Навіть бандити заломались і [illegible] [illegible] закаменілі.

(Докінчення буде.)

...у статї читаємо, що „польський нарід повинен бути власником природних богацтв краю і єдиним їх господарем“; 6-та точка признає „право мати польську землю“ „передовсім польському хлопові“; 7-а точка заповідає вивласнення і націоналізацію всіх підприємств природного вжитку та гірничого промислу й електричних стацій, опертих на чужому капіталі; 8-а точка говорить про малий промисл, ремесло і торговлю, звідки треба вигнати всіх жидів („віджидівлення польських міст і містечок є необхідною умовиною здорового розвою національного господарства“); вкінці йде мова про „єрархію жертвенности“ та „єрархічну організацію народу“. О. Н. Р. заповідає боротьбу проти міжнародніх комуністичних, масонських і капіталістичних організацій і висловлює надію, що „ціле польське молоде покоління“ підхопить ці гасла, що доведуть до здійснення ідеї Великої Польщі...

Цікаво, що поруч з націоналістично-зоологічним запамороченням, яке каже ендецьким сецесіоністам вже цілком забувати про такі речі, як історія, географія і статистика, — промовчують вони теж зовсім своє відношення до церкви. Як відомо — велика зем. власність і клир це були дві головні підпори ендеції. Зем. власність нині збанкротована і від неї не велика жертва відпекуватися. Але що зроблять „народово-радикали“ з польським клиром — і між ким вибере той клир?!

Практичний наслідок цілої тої імпрези буде мабуть покищо один: зріст антисемітської пропаганди.

За незалежність Криму.

Руська преса повідомляє, що в Севастополі радянська влада викрила змову, яка мала на меті проголосити Крим незалежною державою. Арештовано до 300 осіб, між ними визначних місцевих комуністів.

Виринає новий скандал?

ПАРИЖ, 11. 4. (Агорієнт). Масон, великий майстер масонерії сходу, бувший міністр внутрішніх справ Франції, спричинник проливу крови 6. лютого ц. р. в Парижі пан Фро був на удержанні мастія семіта зі Львова пана Дановського, що виходить зі судового слідства. Тепер у колах добре поінформованих говориться, що те, що виявилося зі справ Ставіського є нічим у порівнянні з тим, що приготовляється і яке зватиметься „скандал Дановського“. По тому, що тут говориться, то Дановський перейшов Ставіського своїми відносинами і впливами, а в грошима, які обманом забрав у французького народу.

Геть з масонами.

КАП. повідомляє з Женеви за базилейськими подєнниками, що орґанізація „Ль'Аксіон Еляетік“ розвела акцію проти поширення масонських льож у Швайцарії.

—o—

Ґрізні заворушення на острові Родос.

В селі Салахі на острові Родос прийшло до ґвалтовних сутичок між грецьким та італійським населенням того острова. 5 осіб убито, а 25 є ранених. Італійці вжили теж гідроплянів, які обомбардували село. До заворушень прийшло з приводу виборів до громадської ради.

—o—

Світові видатки на зброєння.

(УП) Німецька преса обраховує, що світові видатки на озброєння дійшли в роках 1930-31 до 18—20 міліярдів марок. Продукція товарів спала від року 1929 до 1932 на приблизно половину. Видатки на зброєння зросли від 1929 року на 7 прц. В міжнародній продукції припадає на зброєну продукцію 5 прц. Зріст видатків світа на зброєння зріс від 1913 року до 1931 року на 2/3.

Зголошуйте дитячі садки „Рідної Школи“!

Кожне село повинно засновувати у себе дитячий садок на час пільних робіт. Ті громади, що задумують у себе вести дитячі садки, хай негайно повідомлять про це приналежний Повітовий Кружок „Рідної Школи“. Повітові Кружки „Рідної Школи“ зладять виказ громад своєї области, які цього року орґанізують у себе дитячі садки, зазначивши, чи і в котрих громаду є вже намічена виховниця (і хто саме) та скільки виховниць (для котрих громад) ще треба й перешлють ті викази до Головної Управи „Рідної Школи“ найдальше до кінця квітня 1934. Після того Головна Управа „Рідної Школи“ прийме до відома всі намічені громадами виховниці та призначить їх тим громадам, що їх ще не мають.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Відгуки замаху на югословянського короля.

(УП) У звязку зі судом над хорватськими революціонерами за замах на короля Олександра в Загребі виявилося багато подробиць, які свідчать про напруження відносин, яке панує в Югославії. В часі короткого побуту короля в Загребі арештувала сербська поліція, побоюючись замаху, сотки хорватів, вулицями міста ходили весь час стежі по кількадесять жандармів, прохожих піддавано масово особистим ревізіям і позамикано було навіть цілі дільниці. Коли арештували хорватських замаховців, командант міста ґен. Боді заявив публично, що якби атентат був удався, він був би велів збомбардувати ціле місто і стратити щонайменше 300 видних громадян. Не бракувало при всьому й комічних моментів, які найкраще вказують на цей страх, в якому находився сербський король і його окруження в столиці поневоленої Хорватії. Іменно на принятті в Академії Наук орудував один зі старшин так незручно своєю папіросницею, що вона впала йому з гуком на долівку. Король у вічному страху перед атентатами, в тому моменті мав перестрашено кинутись і смертельно зблїднути. Скоро теж покинув принятя. Мабуть більше й не покажеться король Олександер в Хорватії.

—o—

Комуністи, безбожники і жиди.

ВАШИНҐТОН, КАП. В католицькім журналі „Ді Крос“ (Хрест) професор університету Дональд Мекліп оголосив прилюдно лист до редактора журналу „Світова Економічна Жидівська Федерація“ Самуеля Унтермаєра. В листі домагається відповіди на 23 питання, які мають висвітлити відношення жидів до комунізму і пропаґанди безбожництва. Ось деякі з цих дражливих питань: Чи можете відповісти, скільки жидів є членами комінтерну? Чи це пересада, що на 545 найвищих більшовицьких урядовців 447, себто 83 відсотки є жидами? Чи можете подати точні числа? Чи правдою, що Ярославський (Ґубельман), шеф більшовицького бюра пропаґанди безбожництва і творець „протирелігійного фронту“ є жидом? Чи правдою, що Троцький, Керенський, Зіновєв, Каменев, Літвінов і решта більшовицьких провідників є жидами? Чи правдою що відомий апостол комунізму і протирелігійного соціялізму, Карло Маркс, був жидом? Чи правдою, що голова жидівської банкової фірми „Кун, Леб і Спілка“ у Ню Йорку жертвував Ленінові 1 міліон долярів на фінансування безбожницького комунізму? Чергові питання заторкують комуністичну революцію в Баварії під проводом жида Курта Айснера і кровавої диктатури Белі Куна на Мадярщині.

—o—

Бойкот більшовицьких товарів.

ЛЬОНДОН, КАП. В катедрі у Бермінґгем виголосив архиєпископ Вілііям підчас богослуження на Великдень проповідь до 2.000 вірних, накинувшись дуже гостро на тих, які торгують з більшовиками. „Нинішня Росія потопає в комунізмі та безбожництві і переслідує духовенство, а проте англійський уряд признав більшовицький уряд. Тому католики повинні рішуче запротестувати проти тієї політики і бойкотувати більшовицькі товари, як дерево, консерви та інші необхідні товари“. Проповідь архиєпископа Вілііяма викликала в Англії велике враження.

Ширіть наш часопис!

Боротьба з дітьми.

Чергова промова Постишева про дальші прояви „націоналістичної контрреволюції" на Україні.

Харківські „Вісті" з 26. березня подали промову Постишева на другій обласній конференції робселькорів Харківщини. З тієї промови видно, що українське населення, не зважаючи на страшні втрати заслідком голодової катастрофи та жорстокі переслідування московського уряду, вперто бороняться. Постишев підкреслює досягнення робселькорів України, зокрема Харківщини, які „подали величезну допомогу КП(б)У у викритті і розгромі клясового ворога, в ліквідації відставання сільського господарства"... „За викриттям робселькорів, що надійшли тільки до нашої обласної ґазети „Соціялістична Харківщина", вигнано з колгоспів і сільрад 600 націоналістів, куркулів, білоґвардійців та інших контрреволюційних елементів"... „Викривальна робота селькорів зустрічала шалений опір і жорстоку відсіч від клясового ворога. Селькор Лебединського району зі села Боброве пише, як ґрупа куркульні, що засіла в сільраді і колгоспах того села, орґанізувала цькування селькора Холодея Олексія, селькора Сови та інших. Куркульня, щоб боротися з селькорами села, висунула на противагу нашим справжнім селькорам своїх власних куркульських селькорів для дискредитації справжніх селькорів. Куркулі поставили свою людину навіть на листоноса для того, щоб через нього розкривати кореспонденцію селькорів і таким способом не пропускати ту кореспонденцію до ґазети. Вони навіть більше зробили, вони до редакції районної ґазети проштовхнули свою людину. І ті кореспонденції справжніх селькорів, що не потрапляли до рук куркульського листоноса, потрапляли до рук куркульського аґента в районній редакції, і той вже ті кореспонденції затримував і не давав їм ходу"... „Куркульня села Боброве добилась того, що кращий селькор Холодей був усунений з посади голови артілі, крім того його засудили на 6 місяців примусових робіт нібн за крадіж картоплі"... „Селькор Юхим Коваль з села Піски, лубенського району стояв і охороняв колгоспне насіння, а коли куркулі, щоб вигнати його з поста (варти?), підпалили його хату, свого поста не залишив і не пішов рятувати свою хату, лишився охороняти громадське добро, поки не прибула зміна"... „Ось редакція близнецівської районної ґазети дістала від селькорів кілька листів з попередженням, що коли вона міститиме під замітками їхні призвища, то вони перестануть зовсім писати, через те, що їм погрожують вбити їх". Тому редакції дають собі раду так, що фабрикують самі дописи з сіл. „В ґазеті „Червона Тульщина" співробітники Василевський та Мазур підписали 9 заміток ріжними назвиськами селькорів, які зовсім не істнують".

Пан Постишев жадає грізно: „Треба тепер значно посилити боротьбу з переслідуваннями робкорів і селькорів". Отже до кожного сільського чи робітничого кореспондента, що виконує обовязки аґента ҐПУ, треба приставити охорону з інших аґентів, а до них знову інших. Тоді буде цілком зрозуміло, чому в СРСР нема безробіття і нема кому робити.

Рекордом московського сатрапа є жадання „посилити роботи з юнкорами, з диткорами" (кореспондентами з середовища молоді та шкільних дітей). „Це питання дуже серіозне, яке вимагає виїмкової уваги. Останнім часом у школах, і сільських і міських, помітно посилилась робота контрреволюційних елементів. Націоналістичні елементи за кордоном і в нас тут закликають до боротьби „за душу молоді", „за душу дитини". Вони говорять, що нам не слід ставку робити на стомлених, треба робити ставку на „молодь". Ось ті націоналістичні елементи, що сидять ще в багатьох наших школах, намагаються прищепити у свідомість дітвори всілякі контрреволюційні шовіністичні ідеї, спрямовані проти соціялізму, вони навіть нерідко нацьковують окремих ребят один на одного, не піонірів на піонірів, всіляко залякують ребят передовиків, намагаються культивувати хуліґанські вихватки серед дітей, намагаються всілякими методами розкладати дітей".

„От в одній школі у Харкові вчитель ґеоґрафії на лекції говорить дітям: „Україна і тепер є кольонією Росії, бо вугілля, сало, цукор з України вивозять за кордон і в Росію". В цій-же таки школі серед дітей поширюються балачки про те, що більшовики вирішили перевести столицю України до Київа для того, щоб приєднати промисловість України до Москви. У другій школі завідувач бібліотеки спеціяльно совав (підсував? Поганих перекладчиків має пан Постишев — Прим. Ред.) дітям книжки і брошури Троцького, Річицького, Єфремова й ін."

„Нам треба намацати, виявити ворожі елементи у школах, які провадять цю контрреволюційну роботу серед дітей, і тут наші робселькори, диткори, юнкори можуть і повинні відіграти дуже серіозну ролю".

Який клопіт має московська окупаційна влада зі своїми робкорами і селькорами, видно між іншим з цікавої постанови прокуратора Найвищого Суду УСРР, Бенедіктова, з 26. 3. 1934, де говориться: „З матеріялів, що надійшли до прокуратури республіки, і на основі статті в ґаз. „Комуніст" з 26. 3. видно, що ряд кореспондентів подає до преси явно неправдиві відомости, перекручує факти і тим самим користаючи зі свого службового стану, займається замилюванням очей та вводить в оману партійну і радянську громадськість".

Далі зазначується кореспондентів з ріжних частин України та кінчиться рішенням „передати справу показовим порядком до облсуду".

Отже є вже немало кореспондентів, які бояться місцевої людности більше, ніж „показового суду" пана Бенедіктова та інших вірних слуг ҐПУ. (УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

Защо можуть викинути чужинця з Німеччини?

(УП) Недавно видав німецький уряд новий закон, яким управильнюється побут чужинців в Німеччині або заборону чужинцеві перебувати в Німеччині. Можуть комунебудь у чужинців заборонити побут в Німеччині, коли він є злочинцем по німецькому закону, без огляду на те, де він зробив злочин, в Німеччині, чи поза нею, коли він працює проти німецької держави, коли його перебування в Німеччині може причинитись до погіршення сусідських взаємин з другими державами, коли чужинець провинивсь проти законів митних, девізових, податкових, монополевих, імпортових та експортових, коли його особисті папері, себто пашпорт і дозвіл на побут, не в порядку, коли він незаконно перебуває в Німеччині, коли провиниться проти поліційних приписів щодо зголошення, коли поведення його є неморальне, коли не маючи з чого жити, стає тягарем для німецької держави, дальше за жебрання, волокитство і т. п. Одначе найважнішим є параграф про побут чужинців в Німеччині і добросусідські взаємини.

Як дбають за воєнних інвалідів в Німеччині?

(УП) В національному святі Німеччини 1. травня візьме участь дуже багато людей. Також німецькі інваліди висловили побажання взяти участь у святі і то в першу чергу такі, що їм самим трудно порушатися. З огляду на те їхнє бажання німецький автомобільний клюб орґанізує своїх членів на цей день з метою допомогти інвалідам та безкоштовно доставити їх на місце свята в Темпельгофі. Цей заклик увінчався великим успіхом. З радістю голосяться німецькі автомобілісти до того діла, щоби бодай в той спосіб віддячитись тим, що в боротьбі за вітчину віддали все, що мали, а головне своє здоровля.

—o—

Як виглядає розброєння в повітрі?

(УП) Конференція для переведення розброєння зазнала ще одної невдачі. Не могучи ні до чого путнього договоритись, вона відложила свою працю до дальшого засідання, які все відтягуються в безконечність. А тимчасом її учасники переводять зброєння і то в першу чергу в повітрі. Нижче подаємо деякі числа, що наглядно покажуть, до чого веде конференція розброєння. Дані торкаються часу від кінця січня ц. р. Розуміється, що від того часу положення в дечому змінилося і нинішні числа будуть за малі. Франція 4.500 літаків, 2365 старшин і 37.527 стрільців, з чого 3.500 активних летунів. Англія 2.400 літаків, 5458 старшин, 42.351 стрільців, з чого невідомо скільки активних летунів. Італія 1.500 літаків, 2.153 старшин, 22.126 стрільців, з чого 2.916 летунів. Польща 1.000 літаків, 457 старшин, 10.477 стрільців, з чого 1.300 летунів. Чехія 700 літаків, 360 старшин, 3.900 стрільців, з чого 704 летунів. Совіти 4.000 літаків, 33.150 персоналу, з того 5.400 летунів. Румунія 1000 літаків, 11.836 персоналу, з того коло 500 летунів. Америка має коло 4.000 літаків, а Японія коло 3.000. Летунський парсонал Америки числить коло 16.000, а Японії коло 22.000 людей. За ними идуть і інші держави. Так виглядає розброєння на ділі. Якось діла не годяться зі словами.

—o—

Троцький у Парижі.

ПАРИЖ, 16. 4. ПАТ. Преса повідомляє, що біля Парижа мешкає більшовицький комісар Лев Троцький. Вже від декількох місяців мешканці Барбюсон біля Фонтенебльо заінтересувалися загадочною поведінкою мешканців недалекої віллі „Сермонік". Балакали, що в віллі мешкає 7 осіб, з яких лишень дві виходили поза віллю. До того мешканці віллі не одержували безпосередньо з почти кореспонденції, але щоденно під вечір приїздив мотоцикліст і привозив листи та посилки. Минулого четверга двох жандармів спинило післанця-мотоцикліста, домагаючись леґітимації, але післанець відмовився показати документ тотожности. Шойно на найближчій станиці жандармерії виявилося, що мотоцикліст віз велику кореспонденцію до віллі „Сермонік". Жандармерія повідомила негайно про своє відкриття слідчу владу, яка повела слідство, сподіючись, що у віллі скривається ватага шпигунів. Тому жандармерія з прокуратором окружила віллю і по довших переговорах увійшла до будинку. У віллі було 6 осіб: дві служниці німки, два секретарі, поляк і німець та властителька віллі. На першому поверсі при бюрку сидів мужчина, а біля нього на бюрку лежали два револьвери. І хоча прокураторові представився як Сорлоф, проте прокуратор пізнав у ньому Льва Троцького, більшовицького комісаря. Тоді здогадний Сорлоф вже більше не скривав своєї тотожности і заявив, що дійсно називається Лев Троцький і показав прокураторові свій пашпорт. Його виставило ще в грудні 1933 р. міністерство внутрішніх справ і дозволило Троцькому на побут у департаменті Сен і Марн. Троцький заявив, що скривається тому, бо побоюється пімсти від білоґвардейців. Тому прокуратор залишив віллю. Вістки про побут Троцького викликали велику сензацію в Парижі.

КРИК ПРЕСИ.

ПАРИЖ, 16. 4. ПАТ. Виявлення побуту Троцького у Франції спричинило нагальну атаку „Матена" на міністра внутрішніх справ за те, що дозволив Троцькому замешкати біля Парижа. „Матен" пригадує, що Троцький задумує заснувати четвертий інтернаціонал під гаслом викликати революцію в цілому світі і накинути всім державам один устрій. Тому „Матен" домагається, щоби Троцький поселився на Корсиці.

Як не можете спокійно спати — то підпишіть позичку Рідній Школі на суму 25 зол.

БАГНО „СТАВІСКІЯДИ".

ВІДНАЙШЛИ ЧЕКИ.

ПАРИЖ, 16. 4. ПАТ. Афера Ставіського прояснюється. Передучора віднайдено решту чеків, які виставив обманець. Чеки віднайшла поліція в помешканні батьків Ставіського. На прізвище деп. Боннора припадає чеків на 500.000 франків, а на ріжні прізвища 3,825.000 франків. Таким чином суд має вже всі чеки, які виставив Ставіський.

ЧЕРГОВЕ ВБИВСТВО.

ПАРИЖ, 16. 4. ПАТ. В неділю 8. квітня ц. р. скінчив самогубством в одній гостинниці в Ніцеї мадярський адвокат Кароль Кобач. Негайно поширилися чутки, що Кобач скінчив самогубством тому, що програв більшу суму грошей в Монте Карльо. Тепер виявилося, що критичного дня зателефонував Кобач до своєї дружини повідомляючи, що задумує повернути до Будапешту. Негайно після такої заяви прогомоніло ще декілька невиразних слів, а пані Кобач почула великий галас та стукіт телефонічного апарату на землі. Прочуваючи лихо, негайно повідомила поліцію в Ніцеї, яка застала адвоката у ванні з підрізаними жилами. Загадочна смерть Кобача зацікавила слідчу владу. Стверджено, що Кобач приїздив частенько до Парижа в імені посідачів мадярських бонів. Кобач знаменито орієнтувався в ошуканстві ватаги Ставіського. Тому впало підозріння, що вбивство вяжеться тісно з аферою Ставіського. Ведеться слідство.

ПАРИЖ, 16. 4. ПАТ. Слідчого суддю з Діжон повідомив один вязень, що подасть вказівки, які допоможуть викрити дійсних убивників Пренса під умовиною, що його випустять на волю.

АНКЕТА ОСВІТНІХ ДІЯЧІВ У ЛЬВОВІ.

Заходами Головного Виділу „Просвіти" відбулася в суботу, 14. квітня, в салі засідань Т-ва анкета освітніх діячів львівських і підльвівських філій „Просвіти". На анкеті було заступлених 25 філій „Просвіти". Всіх учасників анкети було 78. Предметом наради було важне матеріяльне положення Т-ва. Нараду відкрив в 10.30 год. передполуднем голова „Просвіти" д-р Іван Брик. Реферат про теперішній фінансовий стан Т-ва відчитав ред. В. Мудрий. З нього присутні довідалися, що філії і читальні винні „Просвіті" 220.000 зол. за книжки. Якщо ці гроші вдалось би стягнути до кінця цього року „Просвіта" вийшлаб у матеріяльному відношенні на чисті води і моглаб усю енергію, яку зуживає тепер на боротьбу з матеріяльними труднощами, використати для освітньо-організаційної та видавничої діяльности. Вже місяця наприклад, „Просвіта" потребує д... тисячі золотих, щоби вивязатись зі своїх зобовязань супроти вірителів. Позичати вона грошей не буде і тому мусить їх стягнути від філій і читалень, що купили книжки, але за них досі тої суми не заплатили.

Над рефератом розвинулася дуже рідева та жвава дискусія, вислідом якої було те, що присутні представники філій зобовязалися до кінця цього місяця стягнути на місцях той контингент гроша, який на них наложено, очевидно контингент із зобовязань філій та підчинених їм читалень до „Просвіти".

Подібні анкети освітніх діячів у справі матеріяльного положення „Просвіти" відбуваються і по інших більших осередках для найближчих ... філій „Просвіти".

З ЖИТТЯ БІЛОРУСИ.

(УП) В Совітській Білорусі почався знову селянський „саботаж", що приняв грізні розміри. Селяни вирізують всю худобу. В одному тільки Костюковському районі вирізано 15.000 штук худоби. Це саме доносять і з мінського, оршанського та інших 8 білоруських районів. („Слово", 11. 3. 1934.). Мінська ґазета „Орка" обговорюючи цей факт, каже, що його причиною не є голод, ані не бажання віддати худобу, тільки робота контрреволюційного кулацько-націоналістичного білоруського селянства („Криніца", 2. 4. 1934). Зі звіту ЦКК компартії, який проводив недавно чистку в СРСР, довідуємось, що на перший всіх чистки пішли „загрожені ворогом" Україна й Білорусь. Чисткою виключено з партії тисячі молодих людей, здебільша селян. Вона проходила не всюди гладко, по селах її саботовано, головно на Україні й Білорусі. Мотиви чистки все однакові — „націоналізм". Після чистки число членів партії зменшилося на 200 тисяч осіб („Звезда" 10. 3. 1934). Реформа білоруського правопису стрінулась зі спротивом навіть з боку білоруських комуністів. У звязку з цим ГПУ заарештувала в Мінську старшину місцевого комсомолу Лепіва і Ляніцького за пропаґанду проти цих розпоряджень. Нічю з 4. на 5. березіля втікло з мінської тюрми 30 політичних вязнів. У звязку з цим посилено совітську граничну сторожу. В тій-же тюрмі поповнили самогубство проф. В. ...ович і інж. Мікероу („Воля Беларусі. з 15. 3. 1934). Серед білоруського комсомолу переведено також численні арешти.

Арештування в Румунії не припиняються.

БУКАРЕШТ, 16. 4. ПАТ. Змова, яку викрила військова влада, арештуючи 11 старшин, охопила цілу державу. В останніх днях арештувала поліція знову кільканацять людей у Букарешті і в Семигороді. Вже незадовго відбудеться великий політичний процес.

—o—

Переполох у кіні.

БУЕНОС АЙРЕС, 16. 4. ПАТ. Підчас сеансу в кіні у містечку Варанкія (Колюмбія) невідомий справник, переходячи вулицею, крикнув: „Огонь!" Переполох огорнув дітей, які кинулися до утечі. Підчас натовпу пятеро знайшло трагічну смерть, а 32 важко ранених відвезли до шпиталю. Влада не віднайшла справника.

—o—

НА ГОСПОДАРСЬКОМУ ФРОНТІ

Нарада Окружних Союзів Кооператив і Філій „Сільського Господаря"

У СТАНИСЛАВОВІ.

В дні 14. квітня ц. р. відбулася у Станиславові нарада Окружних Союзів Кооператив, відділів „Маслосоюзу" і філій „Сільського Господаря" та агрономів, що працюють при тих філіях з району станиславівського воєвідства. В нараді взяли участь 34 особи, в тому були заступлені Надзірні Ради і Дирекції 8 Окружних Союзів Кооператив та 12 Філій „С. Г."; між присутніми було 11 агрономів. Нарада була присвячена обговоренню агрономічної і збутової праці на терені станиславівського воєвідства, як також відношенню влади до цієї праці.

Нараду відкрив радн. **інж. В. Дутка**, який теж проводив нею до кінця. Реферати виголосили **інж. д-р Е. Храплнвий** („Сільський Господар" — Львів) про сільсько-господарську працю в районі та **дир. Ю. Шепарович** („Центросоюз" — Львів) про збутову працю та співпрацю кооперації з „Сіл. Господарем". В рефератах порушено конечність розбудови нашої агрономічної роботи шляхом урухомлення всіх ділянок праці у Філіях „Сіл. Господаря", дальше обговорено відношення нашої агрономічної роботи до самоврядування та намічено головні точки цієї роботи на найближчий час. Зокрема обговорено справу 3-літнього пляну агрономічної праці в краю, який тепер устійнює централя „Сіл. Господаря". У збутовому рефераті обговорено важніші точки цієї роботи у станиславівському воєвідстві та відношення місцевої влади до тої справи. Обговорено також співпрацю „Сіл. Господаря" і кооперації як у ділянці агрономічної роботи, так теж у ділянці збуту.

В дискусії, яка висвітлила всі чергові питання, порушеної в рефератах теми, забирали голос: дир. Бехметюк (С. Г. Делятин), інж. Семків (ПСК, Городенка), інж. Тарантюк (С. Г., Городенка), пос. С. Кузик (ПСК, Рогатин), інж Дубрівний (С. Г., Калуш), дир. Рубчак (ПСК Калуш), інж. Вакуловський (С. Г., Рогатин). Після дискусії і відповідей референтів принято такі резолюції:

1) Зїзд Окружних Союзів Кооператив, відділів „Маслосоюзу" та Філій „Сільського Господаря" станиславівського району стверджує, що українські кооперативні та господарські установи на цьому терені кермуються у своїй праці виключно господарськими оглядами і працюють виключно для господарського піднесення українського населення.

2) Зїзд Окружних Союзів Кооператив, відділів „Маслосоюзу" і Філій „Сільського Господаря" станиславівського району стверджує, що підбудовою кооперативного збуту сільсько-господарських продуктів є добре наладнана господарська робота у селянських господарствах, яка підносить якість продуктів. Тому Зїзд уважає, що праця „Сільського Господаря" мусить бути належно і наладнана і ведена на місцях.

3) Зїзд О. С. К., відділів „М. С." і Філій „С. Г." уважає, що з уваги на чимраз дальші обмеження і труднощі в експорті сільсько-господарських продуктів, головно яєць і живини за кордон, треба належно розбудовувати внутрішній ринок збуту, про що повинен подбати Центросоюз у порозумінні з Окружними Союзами Кооператив.

Чи Ви вже зложили книжки або даток на купно доброї книжки для наших братів на заході?

Ювилей українського вченого.

Вісімдесятиліття акад. І. Горбачевського.

У половині травня ц. р. проходить 80 літ життя акад. І. Горбачевського. Українські установи й орґанізації — вірніше ціла українська Прага — вже заздалегідь підготовляють урочисте святкування цієї видатної культурної події.

Акад. Горбачевський походить з Галичини. Народився він 15. травня 1854 р. в с. Зарубинцях, біля Тернополя. Середню освіту здобув у тернопільській гімназії, а високошкільні студії закінчив на медичному факультеті віденського університету докторатом медицини. У Відні розпочав і свою науково-дослідницьку діяльність під кермою відомого проф. Людвіґа. Перша наукова студія Горбачевського була видрукована в записках віденської Академії Наук, коли її автор мав усього 22 роки. Своїми науковими дослідами на полі хемії д-р Горбачевський придбав собі славу европейського вченого.

У 1883 р. його кличуть до Праги на професора лікарської хемії на чеському університеті. Продовжуючи далі свої наукові досліди, молодий український професор орґанізує в Празі університетський Інститут Лікарської Хемії, приготовляє великий курс хемії чеською мовою (вийшло 4 томи) і вишколює десятки наукових робітників, з яких багато вславилося науковими дослідами і зробило блискучу університетську карієру. Про довіря університетських діячів до Горбачевського й про їхню пошану до нього свідчить те, що його часто вибирали деканом медичного факультету (в рр. 1889-90, 1894-95, 1904-905 і 1911-12), а в р. 1902-03 і ректором старославного Карлового університету в Празі.

Одночасно з діяльністю академічною працював проф. Горбачевський і на полі громадськім та політичнім. Був він довголітнім членом Краєвої Ради Здоровля Чеського Королівства, а від 1907. р. членом Австрійської Вищої Ради Здоровля. Ще в 1905 р. його іменовано радником двору, а в 1908 р. членом палати панів. За політичну діяльність проф. Горбачевський уявся на бажання української делеґації у віденському парляменті. В 1917. р. він став міністром здоровля у Відні й орґанізатором цього міністерства. Після перевороту 1918. р. Горбачевський вертається до Чехії, де й продовжує свою наукову працю. Від 1921 р. для нього представлялася можливість працювати на рідному науковому ґрунті. Він стає професором Українського Університету в Празі й викладає хемію на інш. високих школах в ЧСР. У 1923 р. його вибирають ректором Укр. Університету, повторюючи цей вибір і в 1931 та пізніших роках. У 1924. виходить українською мовою його великий курс органічної хемії (600 ст. друку). Він-же найбільше попрацював для вироблення й усталення української хемічної термінольоґії. У 1926. р. під його головуванням відбувся І. Український Науковий Зїзд. Як ректор Університету Горбачевський є головою Укр. Академічного Комітету для міжнародньої інтелектуальної співпраці при Лізі Націй, що обєднує в собі майже всі українські наукові установи та репрезентує українську науку на міжнародньому форумі. В признання великих заслуг Горбачевського Всеукраїнська Академія Наук у Києві обрала його своїм членом, а українські лікарі й українські інжиніри, шануючи його працю, обрали акад. Горбачевського своїм почесним членом. Про довіря Горбачевського з боку українського громадянства найбільше виразно свідчить постійне однодушне вибирання його головою Музею Визвольної Боротьби України, на чолі якого він незмінно стоїть від початку. Під його безпосередньою кермою розпочата й продовжується акція збудування Українського Дому в Празі. Ця справа набула вже загально-національного значіння й стала одною з найважніших завдань. Можна бути певним, що наше патріотичне громадянство своїми пожертвами допоможе проф. Горбачевському, який стільки дбає про здійснення цього завдання, з успіхом закінчити розпочату акцію, що Український Дім у Празі уже в найближчому часі служитиме достойним приміщенням Музею Визвольної Боротьби України. Не треба говорити, що для 80-ліття акад. Горбачевського це булоб найліпшим вшануванням.

З відчитової салі.

Заходом Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка відчит Павла Зайцева „Українська Жорж Занд — любов у житті Марка Вовчка". 14-го IV. саля „Бесіди".

Те, чого навчились ми з біографії Марка Вовчка в гімназії було таке бліде і нецікаве, що пізніше і не думали ніколи доповнювати цього якимсь живішим матеріялом. Наш інтелігентний загал навіть і не догадувався, що такий матеріял може істнувати. Павло Зайцев вибрав тему, яка моглаб виповнити найбільшу салю, якби наша публика могла підозрівати, що і в нашій літературі, ще й давнішій, є ще нерозкопані скарби.

Багато із тих скарбів добули наверх останніми роками радянські літературознавці, опублікувавши листування Марка Вовчка з видатними людьми її доби. У світлі цих матеріялів авторка тихих, зрівноважених „Народніх оповідань" виринає перед нашими очима як зовсім несподівана таємна постать. „Українська Жорж Занд", як назвав її Шевченко, не звичайна фраза. Життя нашої письменниці в одній добі, менш-більше 10 років, було незвичайно буйне, дуже романтичне. Мала Марко Вовчок у своїй фізичній природі і духовій індивідуальности щось, що притягало мужчин великого інтелекту та широкого світогляду, виняткових і пересічних, сильних і слабих.

Під її чар підпали Куліш, Турґенєв, Герцен, Добролюбов, Пісарев, Кавелін, Макаров і деякі з них навзаводи від заздрощів пробували відняти у неї єдине, упривілеєне місце. Це тільки великі імена, а були й менші. Всі вони потребували її товариства та духової атмосфери, що була їм нераз необхідна для праці та життя, наче свіже повітря, а вона кожному із них давала тільки одну частину свого „я", залишаючись незворушно спокійною та таємною для кожного зокрема.

Прелеґент зумів у незвичайно цікавій формі змалювати деякі головні романтичні пригоди Марка Вовчка, повязавши їх з літературною діяльністю. Перед нами зарисувався образ високоосвіченої европейської жінки, самостійної, зі сильною волею, свідомої своєї ролі та своїх засобів, із широкими впливовими звязками на чужині та багато славнішої поза межами своєї батьківщини, ніж там, де вона творила нову добу літератури. Хто із нас знає наприклад, що М. Вовчок мала монополь на російські переклади повістей Жіль Верна і що її гонорарі, фантастично високі, дозволяли їй жити на великопанську скалю?

П. Зайцев пройшов мимо неодного цікавого факту, при якому не міг, на жаль, довше зупинитись. Відчит його був такий, що якби ми мали таких прелеґентів більше, то зацікавлення нашої публики нашою літературою булоб зовсім інше.

н. р.

АРЕШТУВАЛИ РЕДАКТОРІВ.

Цілий персонал „Естерайхішер Беобахтер", який то часопис уважають гітлерівським орґаном Австрії, арештували після переведення ревізії в льокалі.

По широкому світі.

— Канцлер Гітлер повернув з прогульки до Норвегії.

— Мушанов, премієр Болгарії, відбув конференцію з Мекдональдом і Саймоном.

— Перед виїздом до Варшави і Праги міністр Барту зустрінеться у Парижі з мін. Тітулеску. Їхня балачка буде вступом до конференцій у Варшаві та Празі.

— Підчас комуністичної демонстрації в Льондоні за виплатою підмог для безробітних мандрував у поході 15-літній син Черчіля, бувшого міністра скарбу.

— В Женеві відбудеться незадовго процес німецького журналіста Макса Бера з „Дойче Альґемайне Цайтунґ", за відшкодування з приводу вимовлення йому служби в осени минулого року.

Смерть заслуженого громадянина і письменника.

М. ДЕРЛИЦЯ.

Тихо відійшов від нас Микола Дерлиця. Ознайомлені з літературою пригадують собі це прізвище, хоч автор писав мало і найживіша його літературна праця припадає на передвоєнну добу. До Львова дійшли звістки про його смерть дуже опізнені. Рідня часто під впливом великого горя забуває подати звістки до преси про своїх найближчих.

о. М. Дерлиця був парохом у Тростяниці, коло Долини, мав титул совітника митрополичої консисторії; нездужав довго і тяжко. Родився він у 1866 р. у Заставю, біля Тернополя. 25 літ був парохом Вітвиці і там виконав велику культурно-освітню працю. Від 1900-1910 р. присилав часто фейлетони до „Діла" і деякі з друкованих тут творів пізніше ввійшли до його збірки. Дописував теж оповідання, уживаючи псевдоніму „Яц. Ил. ред."; деякі з них були поміщені в „Літ. Наук. Вістнику". Замітніші такі його твори: „Композитор", „Воєнний ділеч", „Маленька" „В млаках". Був теж членом Наук. Т-ва ім. Шевченка.

Була це людина скромна, дійна та робітна. Жаль, що втративши звязки з нашим літературним рухом, не продовжував своєї літературної праці.

РАДІО НА ПОМІЧ ГУЦУЛЬЩИНІ.

Радіо — це найчутливіший інструмент сучасности. Воно доходить скрізь, не знаючи перепон, вмить долітаючи на хвилях етеру, несе воно людям поміч в біді, розвагу у хвилинах вільного часу, науку і пораду в життєвих потребах. Радіо давало нераз докази, що живо відкликається на актуальні потреби. Останнім таким доказом є увага, яку воно присвячує Гуцульщині.

Гуцульщина, ця прекрасна закутина Карпат з її мальовничим і шляхотним населенням, своєрідним народнім побутом, на жаль, за часто терпить нужду. Гори мають замало управної землі, гуцулові не стає власної управи на прожиток. Здавен-давна заробляє він на прожиток промислами. Серед гарної природи та на ґрунті природніх українських здібностей гуцул витворив своєрідний високомистецький народній промисл у ткацтві, різьбарстві, кераміці, прикрасах. Гуцульські вироби викликають захоплення знавців своєю мистецькою завершеністю і красою барв та орнаментики. Але ці багатства Гуцульщини, багатство творчости і праці гуцула на загал мало є знані широкому громадянству поза Галичиною, поза українським громадянством. Лише нечисленні одиниці в ріжних частинах Польщі мають ці вироби наслідком спеціяльного зацікавлення народнім промислом взагалі.

Зазнайомити широкі круги громадянства цілого краю з природніми багатствами краевиду Гуцульщини, поінформувати про народній побут наших гордих верховинців гуцулів, з їхніми піснями та леґендами, звичаями та характером життєвих і господарських відносин — це значить стягнути до цієї закутини туристів у відвідини, зацікавити прекрасними гуцульськими виробами, піддержати їх збуту і таким чином піднести матеріяльне положення верховинців. Завдання це актуальне з огляду на нужду та голод серед гуцулів. Ось чому Радіо зорганізувало ряд викладів про Гуцульщину, її туристичні вартости та побут гуцулів.

Туристика в нашім краю, порівнюючи з іншими европейськими країнами, є розвинена недостаточно. Всеж таки з року на рік вона зростає, йдучи в напрямі зацікавлення внутрішніми краєвими теренами. Таким чином ґріш призначений туристам на відпочинок чи порятування здоровля, замісць виходити за кордон, залишається в краю, переходячи до рук населення найбільш відвідуваних місцевостей. Важно є спрямувати увагу туристичного загалу на околиці, де побут туриста і йому самому і населенню дасть більшу користь. Околиця, відвідувана туристами, користає з цього подвійно: турист дає заробіток за помешкання, удержування, знайомиться з місцевим виробництвом, а зацікавлений тим і відповідно добре потрактований, набуває ці вироби і, вертаючи до дому, стає добровільно пропаґатором туристичної місцевости. Коли візьмемо під увагу природну красу Гуцульщини, її цілюще ґірське повітря, туристичні принади, життєрадісне, привітне та гарне населення, то мусимо признати, що Гуцульщина має першорядні дані стати першою із туристичних місцевостей в краю. На жаль, за мало досі зверталося на Гуцульщину уваги і ентузіястами. Мусіла тут прийти з допомогою належна пропаґанда.

Як завжди в подібних випадках, на зустріч життевій потребі пішло Радіо. Розпоряджаючи величезним апаратом своїх радіослухачів, Радіо надало з Коломиї і Кут народні гуцульські пісні та при помочі радіостацій в Рашині несеме і надалі на хвилях етеру вісти про край прекрасний, рай туристичний — Гуцульщину, про гуцулів, їх життя, побут і працю. Таким чином Радіо стає на поміч Гуцульщині. *П. Р.*

—o—

НОВИНКИ

— **Україніка.** У ч. 1-му за 1934 р. паризького мистецького журналу „Л'Ар Віван" находимо статтю Армана Пієрґаля про Грищенка, з двома репродукціями його образів.

— **Як щезають українські школи?** В бучацькому повіті збереглося дивним дивом кілька шкіл з українською мовою навчання. Очевидно в чисто українських селах. До таких сіл належать ще Лазарівка, Красіїв, Бобрівники і ще кілька. Минулого тижня комендант постерунку держ. поліції в Задарові передав до війтів згаданих громад по 20 деклярацій до підпису родичам дітей у шкільнім віці за польською мовою навчання.

— **Знову ОУН.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові станули Волод. Осідач, 30-літний адвокатський соліцитатор, 20-літний друкар Гр. Галань і 22-літний машин. помічник Теодор Бакай, всі з Рави Руської та 22-літний студент Мирослав Стасів з Тенетиск. Всім закидують належання до ОУН та кольпортажу нелеґальних летючок.

— **Спадок мясної консумції.** Статистика бійні в Польщі виказує великий спадок убою худоби з причини зменшення консумції мяса. Консумція волового і телячого мяса зменшилася торік на 30 проц. в порівнанні з попереднім роком. Причиною цього явища є загальна криза.

— **Хорим не вільно женитися.** Як повідомляють з Варшави, департамент служби здоровля виладжує проект закону про обовязок передшлюбних лікарських оглядин, що мають на меті унеможливити хорим особам входити в подружі звязки. Кандидати до подружого стану на основі проектованого закону будуть обовязані представити владі, що дає вінчання, свідоцтво, що обое здорові. Хорим особам не вільно буде женитися.

— **Союз представників закордонної преси в Берліні,** в якому гуртуються між іншим усі кореспонденти українських часописів, вибрав на рік 1934 такий виділ: Проф. д-р Зенон Кузеля (Галичина, Канада) — голова, Карло фон Кюґельґен (Румунія, Польща, Естонія) — заступник голови, д-р Гуго Енґельбрехт-Шварц — скарбник, д-р А. Крумм-Геллер (Мексико), Ш. Мастрелля (Італія), д-р Курт Веш (Чехословаччина) — члени виділу. Адреса бюра: Фербанд авсляндішер Прессефертретер, Берлін В 50, Нірнберґерштрассе 53/56.

— **Українська пісня в чеському радіо.** Дня 28. березня ц. р. відбувся в братиславському радіо концерт української пісні. Співала пані Марія Галинська, віденська чешка, що в короткому часі так гарно опанувала духа української пісні. Вона свого часу виступала з українськими піснями в радіо в Празі. В програму її братиславського концерту ввійшли твори Д. Січинського, Козицького, А. Рудницького, а далі ще 12 стрілецьких пісень з альбому Ярославенка. Ідею передавання українських пісень на ра-

...ю подав д-р П. Маценко, що разом зі співачкою виладив програму виступу. — (УП.)

— **Великдень серед української кольонії в Берліні.** Українська кольонія в Берліні святкувала цього року Великдень дуже врочисто. Що правда до церкви не можна було піти, бо якраз так трапилось, що священик не був на той час в Берліні, а виїхав на провінцію до своїх вірних. Зате з насолодою слухали української трансмітованої через радіо Служби Божої зі Львова. Потім зібрались були в першу чергу студенти, а також і частина старшої ґенерації та традиційним звичаєм відсвяткували це свято весни — Воскресення. Завдячити це треба студентській корпорації „Зарево" в Берліні, яка в останньому часі все веде перед в таких справах. — (УП.)

— **Гаркавенко бореться за золотий пояс Німеччини.** Звісний силач Гаркавенко, що на початку цього року здобув в Берліні титул світового змагуна, виступає на днях знову в цирку Буша в Берліні проти цілого ряду світової слави силачів. На цей раз він бореться за золотий пояс Німеччини. Суперників має солідних, от хочби й поляк Пінецький, відомий зі своїх хватів в боротьбі так званих подвійних Нельсонів. Гаркавенко сподіється вийти й на цей раз побідником. Преса ставиться до Гаркавенка ласкавіше як давніше. До пrі з Гаркавенком стає й один москаль зпід знаку пятираменної звізди, з яким доведеться Гаркавенкові теж поборотись. — (УП.)

— **Автобусові лінії без концесії.** Польське міністерство комунікації зарядило, щоби автобусові лінії, на які не признано концесій, вели далі дотеперішні підприємці без концесій. Обовязує це на 6 місяців. В усьому краю є чимало таких ліній, які одержати шляхом концесії не старалися ніякі поважніші рефлектанти.

— **Зміни в залізничому русі.** Аґ. „Вскуд" повідомляє, що від 15. травня введуть новий цілорічний поїзд на шляху Львів-Брюховичі: відїзд зі Львова в 13.40, приїзд до Брюхович в 13.58. Опісля відїзд із Брюхович в 14.14, приїзд до Львова 14.40. Введуть теж новий поїзд у неділі для вможливлення прогулькового руху тільки вечором: Брюховичі відїзд 22.05, приїзд до Львова 22.25. Введуть теж на пробу новий поїзд зі Львова до Брюхович, що відходитиме в год. 23.30 (досі останній поїзд до Брюхович відходив в 21.50). Наступить зміна в приїзді поїзду з Брюхович до Львова: досі приїзд 8.14, на основі нового розкладу їзди 8.20.

— **Не вкрали долярів.** Іванові Касарабові емериттованому радникові, який повідомив поліцію про крадіж 515 долярів і ощадностевої книжечки при касі в цирку, не вкрали долярів. Книжечку з грішми знайшов у хаті.

— **Заграва пожеж.** У селі Чудівцях ярославського повіту загоріла хата Якова Підвишинського саме тоді, коли господар і всі одномешканці були на богослуженні в сусіднім селі Розборі Округлім. Пожежа знищила пять господарств. Шкода сягає понад 15.000 зол.

— **Поліцай застрілив арештанта.** На цвинтарі в Любіні Вел., пов. Городок Яг. арештовано в часі Великодних свят Федька Мартиняка під замітом, як подає польська преса, протидержавного виступу. Коли поліцай вів його на залізничу станцію, щоби відставити до Львова, Мартиняк ставив опір і пробував утікати. Поліціянт стріляв за ним двічи і поціливши в голову, вбив його на місці. Справою занялися судова влада.

— **Самогубства учнів.** Перед кількома днями кинув у Перемишлі 17-літний учень VII. кл. місцевої гімназії, Здзіслав Ланьцуцький, кинувшись під потяг. Учень був дуже здібний і пильний. З листу, який вислав до свого товариша, показалося, що причиною самогубства був конфлікт з учителем. Цікаве, що на тім самім місці згинув подібним способом також учень тоїж гімназії. Сроковський, також наслідком конфлікту з учителем.

— **Трамваєвий злодій.** Арештовано кишенкового злодія Мих. Бучака, що вкрав у трамваї Ів. Курковi з Бережан портфель з квотою 200 зол. і 22 дол.

— **Краєва хроніка.** На дорозі коло Розвадова пов. Жидачів трьох людців напало на Вацлава Врубжеського зі Львова і вкрали йому портфель з квотою 45 зол. — В Пятничанах пов. Бібрка арештовано господаря Мих. Хорбатого, який підпалив свою хату, щоби дістати асекураційне відшкодування.

На всяких приняттях та іменинах збирайте датки на купно книжки для наших земляків, яких доля кинула навіть і до Африки. Ласкаві датки і жертви приймає Т-во „Просвіта" у Львові.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Істерична історія.

Були в нас доведавна товариства, які стояли понад розбурханим морем політичних, економічних і інших життєвих пристрастей, як часом Говірля понад борупами хмар. Нерідко, навіть густо-часто чванилися тим і справедливо. Ми — мовляв — „непарушимая стіна", ми скеля, граніт, залізобетон. Ми понадпартійні, позаконфесійні, бо всенаціональні.

Та прийшов час переоцінок та тим подібних переочень і справа круто повернулася. Товариства, колись нетикальні (як за Австрії посли), стали тикальними, як горожани третьої катеґорії.

Був у нас „Союз Українок". Організація загально-, поза- і понад-. Бували і в ньому (де вони не бувають!) ріжні браківки, центр робив уваги філії, філія насувала центр, але остаточно все кінчилося в рямцях товариства і статуту.

Почалося, як звичайно в нас, від натяків і пробомкувань, перейшло на горячі дискусії, відтак на обвинувачення, а є в Бозі надія, що на цім воно не скінчиться. Адже рукопашний бій вже нераз розмотав навіть найбільш замотану справу і... зліквідував інституцію, для загального добра і особистого спокою.

Спершу закрутили веремію самі жінки. Довга низка безсонних ночей спрецизувала врешті їх постуляти: 1) Голова „Союзу" має приносити щомісяця посвідку сповіди. 2) Перед засіданням „Помилуй мя Боже", 3) По засіданні „Католицький Гимн" і кондак, припадаючий на той день.

Союзна „ґінекомахія" захопила і дечого з мущин, навіть лікарів і то навіть не ґінекольоґів. Вийшла з того вже не „ґінекомахія", а „андроґінеко... махінація". Антилудисти подучилися з антимілєністами і під проводом одного з ґенеральних президентів рушали в бій, аж задзвеніли в одних девоціоналії, в других — антирелігійні панцирі.

І часописи не лишилися поза скобками...

Ліве крило правих: „Союз Українок" повинен бути більше католицький і більше „евгенічний". Це його завдання і „Мета".

Праве крило правих: „Союз" мусить бути не католицький, а архикатолицький. Це є для Союзу та „Нова Зоря", яка його випровадить з темряви лібералізму.

Праве крило лівих: Менше католицизму, більше націоналізму. Це єдине виведе „Союз" через „Студентський Шлях" на шлях обнови.

Ліве крило лівих: Геть з католицизмом! Геть з обскурантизмом і ретроградством у „Союзі". Це є спільний „Громадський Голос" усіх українок з рогатинськими (яко такими!) включно.

Не знаю, котрий з тих голосів є справедливий, але за те знаю одно:

Нетолеранція противників навчить голову „Союзу"... толеранції.

Але все таки:

Сто корон і золотий годинник тому, хто вкаже на спосіб, як усім догодити і вдержати Союз Українок для — українок.

Галактіон Чіпка.

— **Вбив вломника.** В Любачеві поліцай здогонив двох вломників. У перестрілці вбив одного з них. Другий втік.

— **Самогубство з причини обіду.** В Лодзі побрався перед двома тижнями 23-літний приватний службовець Маріян Земрак зі 17-літньою гарною дівчиною Іриною. В так короткому часі вкралися до їх пожиття невзгодини. Коли минулої неділі Земрак вернув до дому і не заставши готового обіду, зробив жінці гострий докір, вона відповіла обурена: „Як тобі не до вподоби, то возьми собі іншу!" В тій хвилині вхопила кухонний ніж і в очах наляканого чоловіка вбила собі його в груди. Удар був страшний, бо попав у серце і Земракова впала нежива. Сусіди перешкодили чоловікові відобрати собі також життя, бо з трудом вирвали йому ніж з рук.

— **Вкрали міліон франків.** До одного з почтових урядів у середмісті Парижа добулися незнані вломники і розпоровши панцирні каси, зрабували готівку і цінні папери в загальній вартости міліон франків. Поліція не попала покищо на сліди злодіїв.

— **На слідах Люзитанії.** Підчас світової війни затонув від німецької міни американський корабель Люзитанія недалеко берегів Англії. В касах корабля находилися великі скількости золота і дорогих камінів. Тому що в тім місці море глибоке ледви на 80 метрів, можливе є видобути ці скарби. Піднявся цього славний італійський корабель Артіліо, що добув кілька літ тому штаби золота із затопленого корабля Єгипет. Нурці з величезними електромаґнетами витягнули із збутвілого кадовба корабля Єгипту залізні касетки, в яких було золото. Подібним способом хотять видобути на поверхню моря скарби Люзитанії. Початок уже зроблений. У глибині 70 метрів знайшли на дні моря затоплений корабель, що є правдоподібно Люзитанією. В найближчому часі спробують вжити електромаґнесів.

— **Турецька справедливість.** Як повідомляє турецька преса, в Меці зловили на горячому вчинку хлопця, що хотів обікрасти прочанина який прийшов поклонитися Магометові. Злодія зловили у хвилині, коли всунув праву руку до кишені прочанина. На основі традиційного звичаю суд звелів відрубати хлопцеві праву руку. Кару виконано на очах великої юрби прочан. Опісля вивішено відрубану руку на стовпі як перестороґу для інших.

— **Ноблева нагорода.** На цей рік сума, яка стоїть до розподілу в Ноблевій нагороді, дає 813039 шв. корон. Розділюється звичайно 5 нагород, на кожного в цьому році припадає 162607 шв. корон. Цілий фонд Нобля творить тепер суму 47 міліонів шв. корон. Цікаво, що цього року й Пілсудського пропонують на цю нагороду за його мирову політику.

— **Скільки варто яке місто в світі?** Англійський журналіст Форест занявся недавно справою підрахунку, скільки варто в грошах якенебудь більше місто світа. До того дістав матеріяли з Союза Народів в Женеві. По його підрахункам Ню Йорк варт нині коло 30 міліярдів долярів, Льондон 26, Париж 11, Берлін 10 і Відень 6.5 міліярдів долярів. В підрахунок вкято все рухоме й нерухоме майно міст. Не знати лише, чи підраховано також і грошеві засоби, які мають ці міста в собі скомульовані.

— **Що зазнав на висоті 14.500 метрів?** Італійський летун Донаті, який здобув новий рекорд, сказав м. і., що на висоті 14.5000 м. було повітря таке рідке, що мав враження, що тріснe. Лише фізичній видержанности завдячує, що не втратив свідомости та щасливо осів на землі.

З концертової салі.

Роман Савицький, пяніст.

З нагоди цього концерту (саля Муз. Т-ва ім. Лисенка) переконуємося з радістю, що розвій таланту нашого концертанта йде сміливо по простій лінії до гори. П. Савицький панує над інструментом, скаля виразовости у нього поширилася, виконання оперте на передуманні твору і творчій музикальности.

На програму склалися твори Скарлятія, Баха, Бетовена, Шопена, Нижанківського та Барвінського. Як бачимо, твори з ріжних епох та в ріжних стилях, тож дали концертантові змогу виказати свої технічні та психічні вальори. Цікаво нам було почути (вперше у Львові) „Малу Суїту" Нижанківського. Це збір листів до „вимріяної", які направду роблять настрій та приковують увагу. Головно частина про „ніжність рук" повна такої шляхотної мельодії та виразу, що по її скінченні хотілося сказати: ще раз. Твори Барвінського повні рефлексії та задумчивости находять у Савицькім все знаменитого інтерпретатора. Він не розніжнює їх, а навпаки — підходить до них здецидовано та з енерґією і видно, що так треба. По скінченні програми на домагання публики додав ще прелюдій Дес-дур та Фіс-моль Ревуцького й етюди Ас-дур та Ц-моль Шопена.

В програмках крім наведення творів було їх аналітичне пояснення та загальна характеристика авторів. Огляд цей (пера д-ра Нижанківського) має ясну та приступну форму. Того роду поширення змісту програмки уважаю дуже доброю думкою, бо неодин з учасників концерту буде мати з цього велику користь.

А тепер кілька слів у сторону публики. На жаль, було її мало! Але добірна та культурна. Не треба було чекати пів години, щоб успокоїлась, видно було, що прийшла на концерт, аби послухати, а не балакати. Бо чи то все і всюди треба робити гамір?

І. Приймова.

Дописи.

КАЛУЩИНА.

Господарські наради. За почином філії „Сільського Господаря" відбулася дня 19. III. ц. р. в Калуші садівнича анкета, на яку прибув як референт інж. Терпиляк — відомий садівник. У довшому рефераті виясниів численно зібраним делегатам Кружків „С. Г." з повіту основи садоводства та вказуючи на сприятливі умовини до розвитку садів в Калущині, зокрема по деяких селах здовж долини Лімниці, візвав закладати взірцеві сади. В ухвалених резолюціях учасники висловилися за пляновим закладанням садів по селах. — Слідуючого дня відбулася чергова нарада, склікана філією „С. Г." для представників місцевих господарських установ у справі трирічного пляну сільсько-господарської праці в повіті. Цей плян уложив і реферував інж. Дубрівний, агроном філії. У вислідi принято після довшої дискусії предложений плян з деякими поправками.

Гостина театру „Заграва". З кінцем березня ц. р. загостив до Калуша театр „Заграва" під арт. проводом Блавацького, що відіграв кілька вистав, а саме Земля, Тарас Бульба, Мущина з минулим, Змійка і Гетто. Спеціяльно удатно випали Земля і Мущина з минулим. На жаль, каса не все дописувала. Та вину цього слід покласти головно на рахунок незорганізованости розіздів наших театрів по краю. Доказом є саме Калуш. Бо коли впродовж листопада, грудня, січня і лютого не було в Калуші ні одної виставки котронебудь із наших мандрівних театрів, то зате в останньому місяці гостювали підряд театри Тобілевича, „Цвіркуни" і „Заграва". Брак відповідного розподілу районів відбивається в першій мірі на касах театрів.

Дещо про „Акцептаційний Банк". Багато у нас говориться про можність конвертування короткоречинцевих банкових довгів на довші, навіть 7-літні рати при помочі Акцептаційного Банку. Як виявляється, у багатьох випадках того закону не можна вихіснувати у нашій селянській дійсності. Лихо в тому, що заладження відповідної умови для Акц. Банку потягає за собою поважний видаток в квоті 40—80 зол. а то й більше нотаріяльної оплати. Така бодай практика завелася у Калуші, де через скарги місц. нотарів в Апел. Суді заборонено робити конверзійні умови позанотаріяльно. Пересічно задовження нашого селянина в одному банку виносить 200—300 зол. Тож довжник воліє заплатити одну чи дві залеглі рати в банку, ніж платити високі кошти нотар. оплати тай мати при тому сумнів, чи Акц. Банк за нього прийме поруку. Ясно, що користання зі закону про Акц. Банк в Калущині мінімальне.

Пожежа молочарської станиці в Красній. У Красній згорів в березні ц. р. дім Маруні Заарун, де містилася молочарська станиця Районі. Молочарні в Рожнітові. Дім цей згорів до началу і ледви вдалося виратувати молоч. машини. Слідство устійнило, що пожежа повстала з підпалу. Як запідозрілих у підпалі арештували Михайла Романова і Миколу Боднарчука, обох з Красної. Цікаво, що це вже друга пожежа з підпалу молоч. станиці в тих околицях. У мин. році згоріла мол. станиця в сусіднім селі Петранці.

Доповнення до звіту із Шевченківського Свята в Калуші. Через недогляд друк. складача зпропущено у звіті з Шевч. Свята в Калуші слідуюче речення: „Одною із найкращих точок навіть для ляіка, це скрипкові соля д-ра Дозорського у форт. супроводі проф. Решетиловичевої, що викликали серед присутніх захоплення".

ПЕРЕМИШЛЬ.

З ради міста Перемишля. Дня 11. і 12. ц. м. відбула рада міста Перемишля засідання, на якому ухвалено прелімінар міського буджету і буджету міських заведень і підприємств на рік 1934-35. Буджет цей предложила раді комісарська управа міста, бо стару міську управу рішенням міністерства усунено тому, що не сповнювала своїх завдань. Від Клюбу українських радних м. Перемишля промовляв до буджету радний міста д-р В. Загайкевич. З уваги на те, що обговорюваний буджет є останнім буджетом істнуючої тепер ради міста, піддав промовець розглядові політику ради міста супроти українського населення в Перемишлі і його потреб за цілий час істнування тої ради, себто від року 1927. Огляд цей зясовує д-р Загайкевич під кожним оглядом негативно. Число українських радних у Перемишлі змаліло з 3-х до 2-х, а рада міста не спромоглась на те, аби через резигнацію тих радних, які вступили на місце уступивших українців, уможливити вступлення до ради українських заступників. Становище асесора українця не було таке, як мало бути згідно з передвиборчою умовою. Особовий склад урядничого і службового персоналу магістрату і міських заведень виказує усування українців. В урядничім персоналі українців зовсім нема, а скількість їх на нижчих службових щаблях стоїть дуже далеко навіть поза процентовим відношенням українського населення в Перемишлі. Обговоривши справу неоголошування оповісток магістрату, що відносяться до всього населення в українській мові, непошанування прав української мови магістратом у письменних зносинах зі сторонами навіть у межах мовного закону з 1924 р. і т. д. і т. д., здержався д-р Загайкевич над відношенням поодиноких ділів буджету до потреб українського населення. Істнуюча економічна скрута дотикає українське населення міста більше ніж польське та жидівське, бо є воно позбавлене численної інтелігенції та багатішого купецтва, отже зредуковане до трьох [illegible] ючих біднiших верств і відчуває скруту найбільше. Вслід за тим терплять від тої скрути і всякі українські товариства, установи й інші публичні потреби більше ніж польські та жидівські, а проте відношення буджету до тих українських потреб є якраз противне [illegible] українського населення кривдяче. Д-р Загайкевич виказав покривдження українського населення в поодиноких розділах буджету як в освітнім, в правнім, соціяль. опіки, в розділі про культуру та мистецтво і т. д. Не бачив бесідник звичливого відношення ради міста до потреб українського населення, яке є здане виключно на власні сили і яке опираючись на свої власні сили йде до недалеких виборів. Наслідком тих поважних причин український клюб не може хотіти буджету і тому буде голосувати проти буджетового предложення. Промова д-ра Загайкевича викликала дискусію і відповідь зі сторони польської і жидівської [illegible]

—o—

СПОРТ.

Станиславів. ГІРКА — ПРОЛОМ 6 : 0 (2 : 0).

Змагання товариські, в яких А-клясова Гірка перевищала на цілу клясу українську дружину. Проломівці почувались дуже непевно на розмоклому грунті і прикінці зовсім упали на силах, так, що противник стрілив 4 голі в останніх 12 мінутах. Публики з причини дощу небагато.

Спорт у Чернівцях.

На Великдень були в Чернівцях змагання копаного мяча за великодну чашу. Вислiди такі: Ян — Борохов 4 : 0; **Довбуш — Робітники 3 : 2**; Ян — Робітники 3 : 2; **Довбуш — Борохов 1 : 0.** Великодну чашу виграв Ян. Довбуш дістав нагороду потіхи (вазу).

Ужгород. С. К. „РУСЬ" — С. К. „ЗАЛІЗНИЧНИКИ" 5 : 0 (1 : 0). Змагання за мистецтво, в яких „Русь" грала дуже добре, а в другій половині зовсім ослабла грише, хоч Залізничники ставили доволі сильний опір. Голі стріляли: Кобзяр у 40 м., Ковач у 11 м., Крайняк у 28 м., Кобзяр у 30 і 36 м.

Справлення помилок.

У вчорашньому звідомленні подано фальшиві вислiди двох недільних змагань: у Бориславі виграли місцеві проти другого гарнітуру львовян 5 : 1 (2 : 0), у Ряшеві Ресовія виграла з ярославським Огніском 6 : 1 (4 : 0).

Нові книжки й журнали.

„МОЛОДЕ СЕЛО" Підручник для сільської молоді. Львів, 1934. Бібліотека Вид. Коопер. „Батьківщина" ч. 1. Стор. 120, Форм. 16-о.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.